

I

Bilaga 5

Skötselplan för Tomtaklinskogens naturreservat

Gullpudra, en så kallad signalart, trivs i marker med ytligt och rörligt grundvatten.

1. Syfte med reservatsbildningen

Syftet är att:

- upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för hela skogsområdet och i synnerhet de utpekade naturtyperna "pionjärvegetation på silikatrika bergytor" "västlig taiga", "närlingsrik granskog" och "lövsumpskog"
- upprätthålla gynnsam bevarandestatus för typiska arter som *trolldruva*, *gullpudra*, *sårläka*, *skogsknipprot*, *trådticka*, *ullticka* och *gränsticka* så att Tomtaklinskogen på ett betydande sätt bidrar till den biologiska mångfalden i kommunen, landskapet och länet.
- Bevara en av länets mest värdefulla, stadsnära naturskogar med sin artrikedom och sin omväxlande mosaik av fuktdrag och bergryggar.
- erbjuda kommunens skolor ett intressant, närliggande område att bedriva naturstudier och friluftsliv i.
- erbjuda närboende och andra besökare möjlighet till friluftsliv, rekreation och naturupplevelser.

2. Beskrivning av Tomtaklinskogen

2.1 Administrativa data

Namn	Tomtaklinskogen
Skyddsform	Naturresevat varav en del även är Natura 2000-område.
Län	Södermanland
Kommun	Trosa
Församling	Trosa-Vagnhärad
Fastighet	Trosa 11:1
Naturgeografisk region	25 C. 25 = "Östersjökusten med skärgårdar samt Åland" C = Södermanlands och norra Götalands skärgårdar.
Kulturgeografisk region	Skärgården
Status:	Beteckning:
Natura 2000. Nyckelbiotop	SE0220257 916a 04 01 Kalkbarrskog 916a 07 01 Kalkbarrskog, barrnatursk. 916a 03 01 Alsumpskog
Naturvärdesobjekt Fornlämningsregistret	916a 05 Blandskog Trosa-Vagnhärad 359:1 Bråta gamla tomt
Markägare	Trosa kommun
Totalareal	53,4 ha
Förvaltare	Trosa kommun
Ekonomiskt kartblad	916a
Topografiskt kartblad	09INV

II

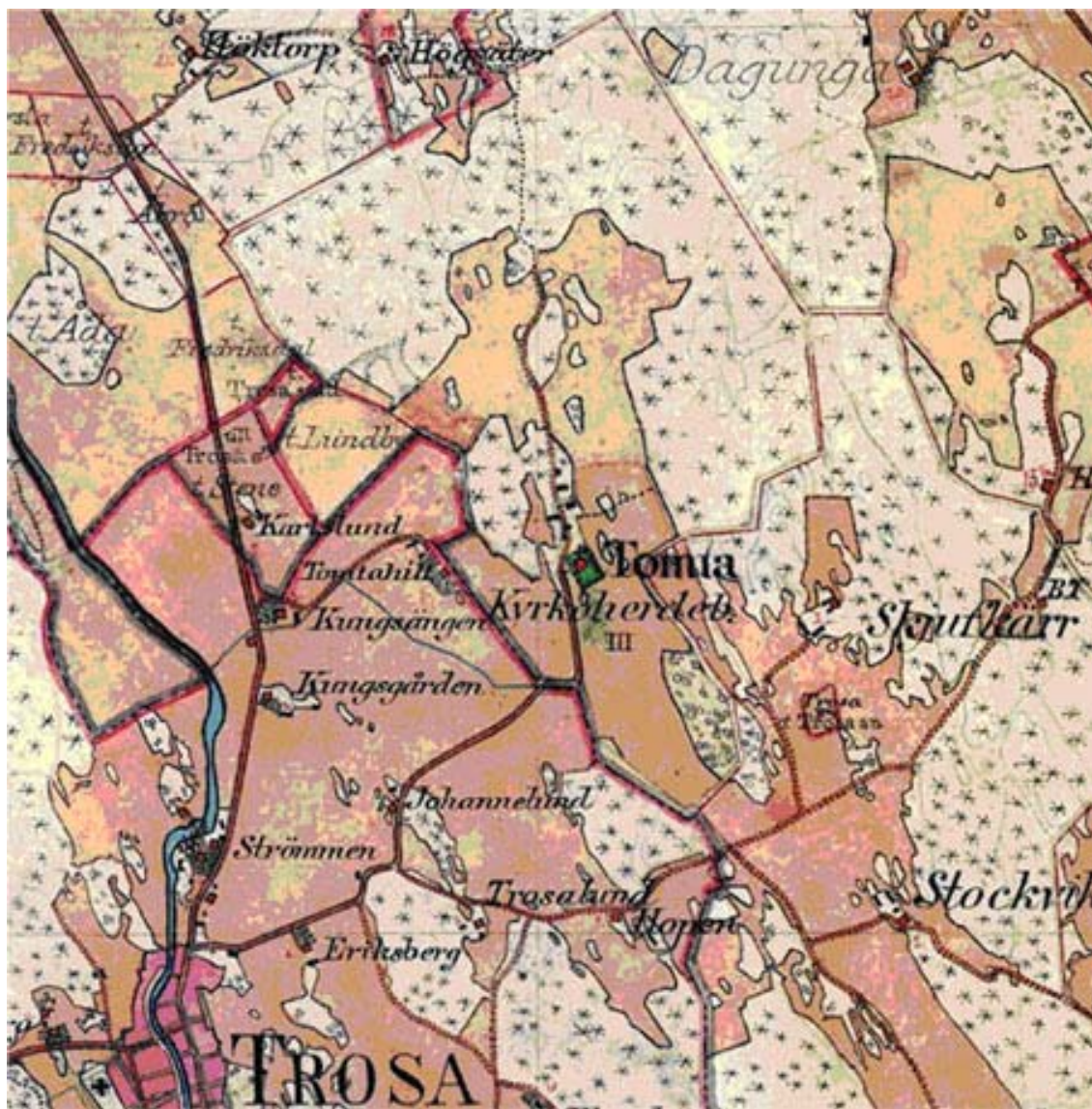
Marks lag, naturtyper och Natura 2000-kod:	Areal
Skogsmark:	
8230 – Pionjärvegetation på silikatrika bergytor	2,8 ha
9050 – Näringsrik granskog	16,2 ha
9010 – Västlig taiga*.	6,8 ha
9080 – Lövsumpskog*.	1,5 ha
Övrig skog – ej Natura 2000-kodad	26,1 ha

Prioriterade bevarandevärden	
Biologiska värden Marslag	Skog
Naturtyper	8230 – Pionjärvegetation på silikatrika bergytor 9010 – Västlig taiga*. 9050 – Näringsrika skogar med gran. 9080 – Lövsumpskog*
Strukturer, landskapselement	Död ved, grova tallar, ekar.
Friluftsliv	Stigar, gång- och cykelväg, informationsskyltar, P-plats, promenader/vandring
Arter	Tretåig hackspett, <i>Picoides tridactylus</i> Gränsticka, <i>Phellinus nigrolimitatus</i> Ullticka, <i>Phellinus ferrugineofuscus</i> Trådticka, <i>Climacocystis borealis</i> Rödgul trumpetsvamp, <i>Cantharellus lutescens</i> Svavelrisk, <i>Lactarius scrobiculatus</i> Kantarellmussling, <i>Plicatura crispa</i> Gullpudra, <i>Chrysosplenium alternifolium</i> Skogsknipprot, <i>Epipactis helleborine</i> Sårläka, <i>Sanicula europea</i> Nästrot, <i>Neottia nidus-avis</i> Blåsippa, <i>Hepatica nobilis</i>
Kulturhistoria	Bebyggelselämning, Bråta gamla tomt

* prioriterad naturtyp enligt Natura 2000.

2.2 Historisk markanvändning

Häradskartan 1897-1904. Vid häradskartans tillkomst bestod i det närmaste hela naturreservatet av barrskog.

2.3 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Tomtaklinskogen är ett kuperat och hydrologiskt varierat barrskogsområde. Torra växtsamhällen på och kring berghällar omväxlar med frisk barrskog och fuktstråk med lövinslag. Här och var har små kärr bildats och al med väl utvecklade socklar förekommer. I tidigare betesmark står enstaka grova ekar kringvuxna av yngre skog. Barrträden är överlag gamla och många tallar har utvecklat den grova bark som ibland kallas pansarbark. Skogen är luckig, olikåldrig och inslaget av död ved är stort. Torrakor, högstubbar men framförallt lågor i olika nedbrytningsstadier förekommer mycket rikligt. Den döda veden erbjuder gynnsamma miljöer för flera mindre vanliga svamparter, t ex den rödlistade *gränsticka* och *kantarellmussling*. En lång rad signalarter, *rödgul trumpetsvamp*, *skogsknipprot*, *blåsippa*, *grönpyrola*, *sårläka* m fl indikerar kalkförekomst och att här sannolikt förekommer hotade arter varför utförligare inventeringar bör göras. Spår av rödlistade arten *tretåig hackspett* har observerats i området.

Kulturhistoriska bevarandevärden

I naturreservatet förekommer en bebyggelse lämning – Bråta gamla tomt. Fornlämningen sticker ut som en udde i den forna åkermarken vid Bråtavägen slut och har mycket gamla anor. Enligt riksantikvarieämbetets fornlämningsregister fungerade Bråta på 1600-talet som boställe för en kaplan dvs kyrkoherdens medhjälpare eller möjligen en militär fältpräst. Lämningen som eventuellt kan bestå av fler ännu ej upptäckta rester är i dag rikligt bevuxen med slån och syrén. Enligt uppgift har här även vuxit tigerlilja – en sedan 1800-talet odlad, köks- och prydnadsväxt.

Bevarandevärden kopplade till friluftsliv

Områdets tillgänglighet, tätortsnära lokalisering samt höga naturvärden gör Tomtaklinskogen till ett attraktivt område för det rörliga friluftslivet. Naturreservatet är dessutom ett utmärkt utflyktsmål för närliggande skolor att bedriva naturstudier i. En vandrings slinga med flera anslutningar till allmän väg och bebyggelse löper genom området tydligt orangemarkerad och med spänger i fuktiga delar.

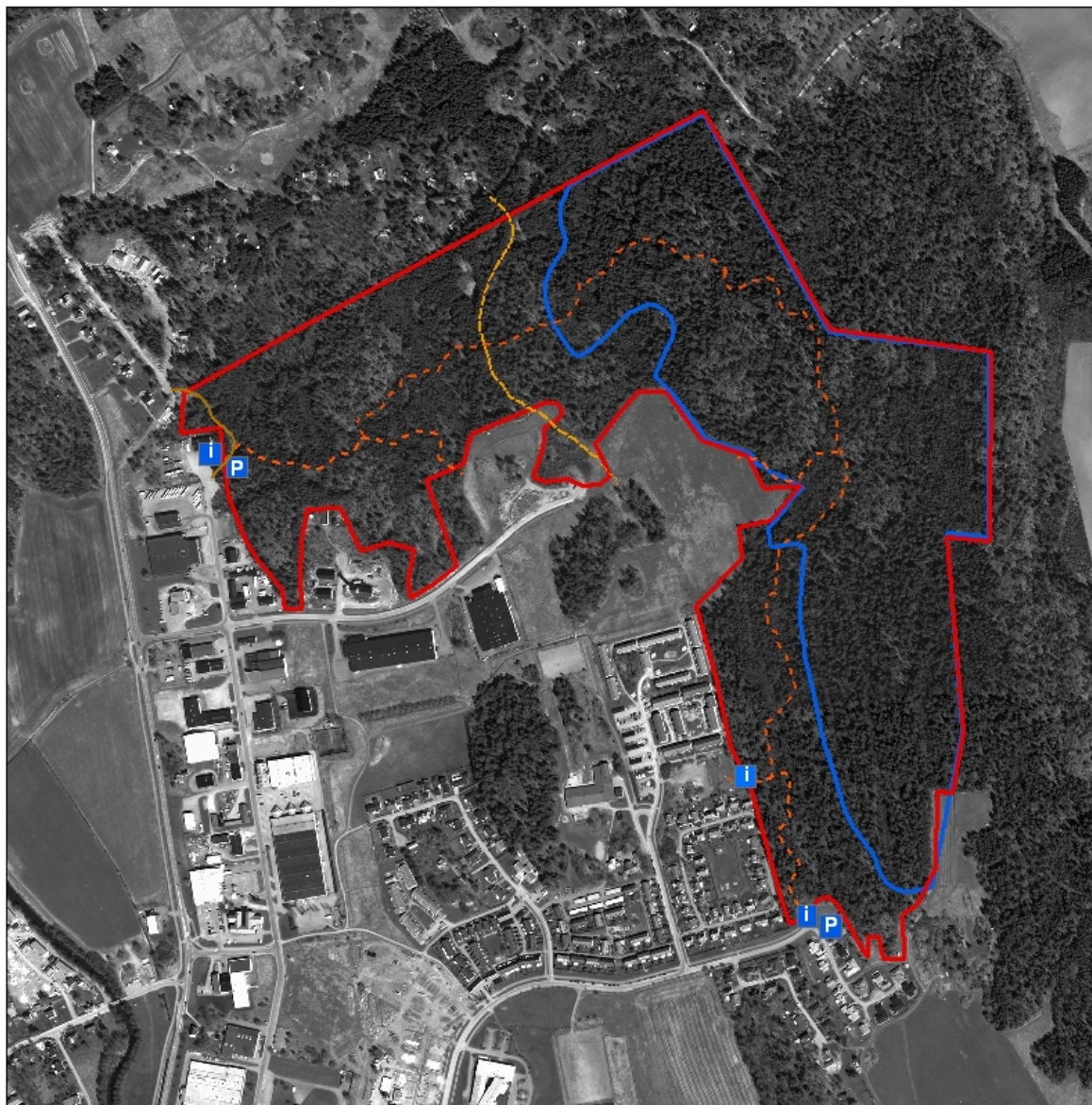
Prioriterade bevarandevärden

Bevarandevärden	Internationell status	Nationell status	Regional status	Lokal status
1. 9010 – Västlig taiga.	X	X	X	X
1. 9050 – Näringsrika skogar med gran	X	X	X	X
1. 9080 – Lövsumpskog.	X	X	X	X
1. 8230 – Pionjärvegetation....	X	X	X	X
2. Arter: Tretåig hackspett (VU)		X	X	X
2. Arter: Gränsticka (NT)		X	X	X
3. Arter: Signalarter			X	X
4. Friluftsliv				X
4. Naturstudier				X

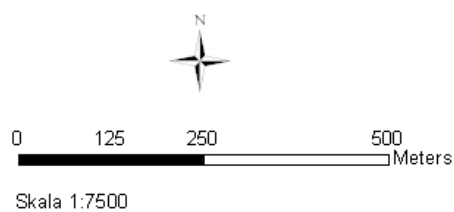
3. Indelning i skötselområden

Blivande naturreservatet Tomtaklinskogen är indelat i två skötselområden:

1. Skogsmark – hela reservatet.
2. Friluftsliv

SKÖTSELPLANEKARTA
Naturreservatet Tomtaklinskogen

Teckenförklaring

- Naturreservatsgräns
- Natura 2000
- Informationsskylt
- Parkering
- Stig
- Stenmjölsbelagd gång- och cykelväg
- Asfalterad gång- och cykelväg

Skötselområde 1 - skog

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Arealen "västlig taiga", 9010, ska vara minst 9 ha och lövandelen ska vara minst 25 %.
- Arealen "näringsrik granskog", 9050, ska vara minst 13 ha med minst 15 % och som mest 25 % lövträd.
- Arealen "lövsumpskog", 9080, ska vara minst 3 ha och graninslaget får inte överstiga 25 %.
- Andelen död ved ska öka: Målsättning: Förhållandet död ved/levande träd ska vara minst 1/5*
- Följande signalarter ska ha gynnsamt tillstånd: **
 - o Gränsticka
 - o Svavelrisk
 - o Kantarellmussling
 - o Ullticka
 - o Trådticka
 - o Gullpudra
 - o Skogsknipprot
 - o Sårläka
 - o Nästrot
 - o Blåsippa

Skötselåtgärder:

- Ung gran röjs i lövsumpskog.
- Grova tallar och grova ekar i områdets södra del ska frihuggas ungefär fem meter ut från trädkronans markprojektion. Kommunekologen fattar beslut om röjningsinsatser kring varje enskilt träd.
- Död ved i form av 10 lågor och 5 högstubbar (diameter > 10 cm) bör skapas.
- Hydrologin i och i anslutning till lövsumpskogen undersöks för att eventuellt förbättra förutsättningarna för höga naturvärden.
- * Inventering av död ved ska genomföras för att fastställa en lämplig kvantitet för bevarandemålet.
- ** Inventering (frekvensanalys) av ovanstående signalarter ska genomföras för en kvantifiering av bevarandemålen.
- *** En moss- och svampinventering genomförs för att kvantifiera bevarandemålen och för att eventuellt tillföra någon signalart till ovanstående lista.
- Ett område i sydväst som används som risdeponi lämnas för att genom naturliga nedbrytningsprocesser inom några år försvinna.

Skötselområde 2 - friluftsliv

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Tre väl underhållna informationsskyltar om naturreservatet finns placerade i sydväst nära Skärlagskolan, centralt i slutet av Bråtagatan och i nordväst nära bussterminalen i Augustendal.
- Välskötta stigar med lättillgängliga anslutningar löper genom reservatet.
- Bråta gamla tomt hålls öppen, synlig och tillgänglig för besökare.
- En välskött gång- och cykelväg förbinder Tomtaklintområdet med Åda fritidsområde. Den stenmjölsbelagda vägen är projekterad och utförs så att eliminering av vegetation samt påverkan på mark och rötter blir minimal. Lokalisering av gång- och cykelvägen enligt skötselplanekartan.
- Naturreservatets gränser är väl utmärkt.
- Övrig utrustning som hör till naturreservatet ska fungera väl. T ex soptunna, parkering mm.
- Minst 75 % av naturreservatets besökare ska vara nöjda med området och de upplevelser de får där.

Skötselåtgärder:

- En stenmjölsbelagd gång- och cykelväg anläggs mellan Bråtagatan/Bråta torp och Hökebergsvägen. Gång- och cykelvägen skall anläggas med största hänsyn till den befintliga vegetationen.
- Gång- och cykelvägen liksom stigen ska regelbundet underhållas och hållas fria från nedrasade träd. Uppsågade stockar lämnas intill för att öka inslaget av död ved i naturreservatet.
- Bråta gamla tomt röjs försiktigt från sly och buskvegetation.
- Tre stycken informationstavlor produceras.
- Ställningar för informationstavlorna tillverkas och fundament gjuts.
- En soptunna placeras i anslutning till P-platsen vid Tomtaklintgatan.
- Naturreservatets gränser märks ut.
- En P-plats anläggs i sydväst invid Tomtaklintgatan.
- Enkätundersökning genomförs bland närboende och eventuellt andra besökare om deras synpunkter på naturreservatet. Särskild vikt ska läggas vid synpunkter från elever och personal på de skolor som utnyttjar området som studieobjekt och för friluftsliv.

3. Uppföljning

Uppföljning av skötselåtgärder

Trosa kommun ansvarar för uppföljning av genomförda skötselåtgärder de år då åtgärderna genomförs.

Uppföljning av bevarandemål

Trosa kommun ansvarar för uppföljning av bevarandemål enligt följande:

- Informationstavlor, väl underhållna, vid naturreservatets ingångar – Årligen
- Stig, gång- och cykelväg, P-plats, soptunna – Årligen
- Arealer – Vart 10:e år
- Andel lövträd – Vart 10:e år.
- Signalarter – Vart 5:e år
- Förekomst av död ved – Vart 10:e år.
- Besökarnas uppfattning om naturreservatet – Vart 10:e år.
- Uppmärkning av Naturreservatets gränser – Vart 10:e år

4. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prio.	Finansiering
Signalarts-inventeringar	2009/10, 2014 osv	Hela natur-reservatet	Konsult	1	Trosa kommun
Lavininventeringar	2009/10, 2014	Hela natur-reservatet	Konsult	1	Trosa kommun
Inventering av död ved.	2009/10, 2019 osv	Hela natur-reservatet	Konsult	1	Trosa kommun
Frihuggning av ekar och tallar.	2009/10-2014 osv	Hela natur-reservatet	Trosa kommun	1	Trosa kommun
Skapa död ved genom plockhuggning.	2009/10-2014	Kring grova tallar i 9010. Kring löv i 9050.	Trosa kommun	2	Trosa kommun
Naturligt död ved kvarlämnas	Alltid	Hela reservatet	Trosa kommun	1	-----
Undersök hydrologi plus ev åtgärd.	2009/10	Lövsumpskogen	Trosa kommun	1	Trosa kommun
Röjningar för att hålla stigar o gång- o cykelväg framkomliga.	Vid behov.	Hela natur-reservatet	Trosa kommun	1	Trosa kommun
Kulturhistoriskt inriktad röjning av Bråta ga tomt	Vid behov	Bråta gamla tomt	Trosa kommun	2	Trosa kommun
Produktion av tre informations-skyltar, NR.	2009/10	Hela natur-reservatet	Konsult	1	Trosa kommun
Uppsättning av skyltställningar	2009/10	Hela natur-reservatet	Trosa kommun	1	Trosa kommun
Naturrestatets gränser märks ut	2009/10	Hela natur-reservatet	Konsult	1	Trosa kommun
Produktion av vägschild/hänvisningsschild	2009/10	-	Vägverket	2	Trosa kommun
Soptunna	2009/10	Vid P-plats Tomtaklintergatan.	Trosa kommun	2	Trosa kommun
Anläggning av P-plats	2009-10	Nära buss-terminalen i NV	Trosa kommun	2	Trosa kommun
Opinionsundersökning	2010/11, 2020 osv	Hela natur-reservatet	Trosa kommun	2	Trosa kommun

5. Referenser

Länsstyrelsen i Södermanlands län, Bevarandeplan för Natura 2000-området Tomtaklint (SE0220257) Trosa kommun, Södermanlands län. 2006.

Strängnäs kommun, Bresshammars hage, bildande av naturreservat, Sammanträdesprotokoll kommunstyrelsen, 2006.

Naturvårdsverket, Bildande och förvaltning av naturreservat. Naturvårdsverket 2003.

Naturvårdsverket, Natura 2000 i Sverige, Handbok med allmänna råd. Naturvårdsverket 2003.

Adoxa naturvård, Förslag till skötselplan för blivande naturreservatet Labro ängar i Nyköpings kommun. 2000

Rydberg H, m fl, Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket, 1997.

Gärdenfors U, m fl. Rödlistade arter i Sverige 2000. Artdatabanken, SLU i samarbete med Naturvårdsverket, 2000.

Rydberg H, Wanntorp H-E, Sörmlands flora, Sörmlands Botaniska sällskapet i Stockholm 2001.

Nitare J mfl, Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog, Skogsstyrelsens förlag 2000.

ADOXA Naturvård, Janne Elmhag